

K otcovské a mateřské roli v rodině

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2003
Otázky:	OV.32, OV.52, OV.53, OV.54
Termín terénního šetření:	8. - 15. 9. 2003
Počet respondentů:	1030
Reprezentativita:	obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Výběr respondentů:	kvótní výběr
Zveřejněno dne:	17. října 2003
Kód tiskové informace:	OV31017
Zpracovala:	Miluše Rezková

Výsledky výzkumu potvrdily, že výchova dětí se koncentruje do rukou žen. Asi čtyři pětiny dotázaných s dětmi například uvedly, že k lékaři s dítětem chodí - či v případě odrostlého dítěte chodila - matka a během nemoci s ním také zůstává, resp. zůstávala doma. Především matky dětem čtou pohádky a učí se s nimi. Oba, matka i otec, společně rozhodují ve většině domácností s dětmi o jejich budoucím povolání, kupují dětem dárky, sportují s nimi či je berou na výlety. Obvykle jednotný postup rodiče uplatňují v případě trestání dětí (výpovědi 41 % dotázaných). Otcové se podle výsledků výzkumu ve sledovaných oblastech výrazně neangažují; ještě relativně často v trestání dětí (uvedlo 20 % respondentů s dětmi) a v podpoře jejich sportovních aktivit (16 %).

Tabulka 1: Dělbá péče o děti v rodině respondentů, kteří mají děti (v %)

	Matka	Otec	Kdo z nich má čas	Oba společně	Někdo jiný	Nikdo
hraje/hrál	38	4	32	21	3	2
čte/četl si pohádky	53	5	22	11	5	4
povídá/povídal si s ním	29	3	33	33	1	1
učí/učil se s ním	48	12	19	13	2	6
má/měl na něj čas, když potřebují	32	4	29	31	2	2
bere/bral je na výlety,						
sportuje/sportoval s ním	10	16	12	55	3	4
chodí/chodil do kina, divadla	24	6	14	31	7	18
vodí/vodil je na zájmové kroužky	31	6	16	11	5	31
chodí/chodil s ním k lékaři	78	2	12	7	1	0
je/byl s ním doma během nemoci	82	1	8	3	5	1
trestá/trestal je	22	20	7	41	0	10
kupuje/kupoval mu dárky	22	2	7	68	0	1
rozhoduje/rozhodoval o budoucím studiu, povolání	11	5	3	63	1	17

N=670

Zbývající dotazy se zaměřily již jen některá hlediska otcovské role. V souvislosti s rodičovskou dovolenou vyslovila téměř polovina dotázaných názor, že ji muži

nevyužívají dostatečně (47 %); řada dalších (43 %) ale nedokázala situaci posoudit. Mínění, že muži dokáží této možnosti využít dostatečně, zaujal jen každý desátý dotázaný.

Tabulka 2: Využívají muži v současnosti možnost čerpat rodičovskou dovolenou?

dostatečně	10 %
nedostatečně	47 %
NEVÍ	43 %
N=1027 respondentů	

Za rozhodující důvod toho, že otcové dostatečně nevyužívají možnosti čerpat rodičovskou dovolenou, je označován příjem, jenž je vyšší než příjem žen¹. Za podstatné překážky jsou také označovány okolnosti pracovní, jakými jsou charakter práce a možné problémy se zaměstnavatelem. Odpovědnost vůči spolupracovníkům údajně sehrává ale jen menší roli. Značný význam dotázaní přisoudili nepochopení okolí. Vliv možného nepochopení žen je vnímán nejednoznačně - část (44 %) jej hodnotí jako významný, častější je přece jen přesvědčení, že rozhodování mužů neovlivňuje.

Tabulka 3: Proč muži nevyužívají dostatečně možnosti čerpat rodičovskou dovolenou? (v %)

	ROZHODNĚ SOUHLASÍ	SPIŠE SOUHLASÍ	SPIŠE NESOUHLASÍ	ROZHODNĚ NESOUHLASÍ	NEVÍ
protože se o dítě neumějí postarat tak, jako ženy – matky	25	35	26	12	2
protože jim to neumožňuje jejich práce	35	49	11	3	2
protože vydělávají více než ženy	52	37	8	2	1
protože jim v tom brání zodpovědnost vůči spolupracovníkům	11	21	38	20	10
protože by měli problémy se zaměstnavatelem	30	44	16	6	4
kvůli posměchu a nepochopení svého okolí	20	32	23	21	4
protože jim to neumožňují či jim v tom brání samy ženy	12	32	31	19	6

Názory respondentů, podle nichž muži této možnosti nevyužívají dostatečně.
N=481 respondentů

Konečně se dotázaní vyjadřovali k předloženým tezím o přínosech kontaktů otce s dítětem v prvních měsících života dítěte.² Naprostá většina se ztotožnila s tím, že tento kontakt má pozitivní vliv na vývoj dítěte a že napomáhá vytvářet silnou vazbu mezi otcem a dítětem. Široce souhlasili i s názorem, že takový kontakt otce obohacuje a upevňuje vztah mezi oběma rodiči - viz tab. 3.

Tabulka 3: Hodnocení přínosů kontaktu otce s malým dítětem (v %)

¹Otázka:"Do jaké míry souhlasíte s následujícími důvody, proč muži nevyužívají dostatečně možnosti čerpat rodičovskou dovolenou?"

² Otázka:" Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky, které se týkají kontaktu otce s malým dítětem během prvních měsíců jeho života?"

	ROZHODNĚ SOUHLASÍ	SPÍŠE SOUHL ASÍ	SPÍŠE NESOUHLASÍ	ROZHODNĚ NESOUHLASÍ	NEVÍ
Napomáhá vytvářet silnou vazbu mezi otcem a dítětem	57	36	3	0	4
citově muže obohacuje	51	38	4	1	6
upevňuje vztah mezi otcem a matkou dítěte	54	36	4	1	5
má pozitivní vliv na vývoj dítěte	61	31	2	1	5